

מועד קטן ג

עניין: עשר נטיעות, ערבה וניסוך המים

לשם שבו ואחלמה דע"ה ח"ב דרוש ד, ענף כא, ה
ודע כי כל הדברים שאמרו עליהם שהם הלכה למשה מסיני ואין להם רמז לא במקרא ולא בסברא כמ"ס הרמב"ם בהקדמת סדר זרעים ע"ס. ובס' חות יאיר סי' קל"ז שחושבם אחת לאחת הגה כולם הם ג"כ מכלל הדברים הגז' כי סבתם ומקורם הוא למעלה למעלה אשר אין להם השמות עם גוף וכלי ולכן אין להם רמז לא במקרא ולא בסברא אלא באו כולם רק בליווי ובהורה שבעל פה למשה מפי הגבורה כי הם מדעת הפנימי שבמלכות העולה למעלה למעלה ובסוד אנ"י ואי"ן ואין להם גילוי בתורה שכתב רק בתורה כע"פ כי הם מתגלים ע"י המלכות: _____

לשם שבו ואחלמה הקדמות ושערים הוספות אות ד'

בע"ה התיקון) הנה הוא זמן הוספת שבת. וכמו ערב שביעית. הלכה למשה מסיני שאסור לתרום ולזרוע ל' יום קידם. שהוא חלק אחד מ"ב בשנה. וכן כתבו הדרכי משה והב"ח זכ"ה רס"א. שהוספת שבת הוא ב' שעות. אחד מ"ב במצות לעת. וכן הוא בענינינו כי

לשם שבו ואחלמה דע"ה ח"ב דרוש עץ הדעת סיי יג

שהם נכללים בהשבת שהוא חלק הז' עלמו. והוא סוד הוספת שבת ושביעית. כי הרי מדע הוא מקבלם הראשונים שהשבת אלפים שנה עם החד חרוב שהוא חלק הז' הם בכוד שמיטה. והנה נאסר פבורת הארץ בשנה ששית. שלשים יום סמוך לשביעית מהלכה למשה מסיני. כמ"ס במועד קטן דף ג' ע"ב והרמב"ם ז"ל בהלכות שמיטה ויוזל רפ"ג. והוא חלק אחד מ"ב ששנה. והנה הוא

רבינו בחיי ויקרא ב, יג

המים בחג, וכן אמרו במדרש: (ב"ר ה, ג.) מים התחתונים נקראו מים בוכים, ולמה נקראו מים בוכים, כי בשעה שחלק הקב"ה את המים נתן אלו למעלה ואלו למטה, התחילו מים התחתונים בוכים, וזהו שכתוב: (איוב כח, יא.) "מבכי נהרות חבש". אמר רבי אבא בבכי נתפרשו המים התחתונים מן העליונים, אמרו: אוי לנו שלא זכינו לעלות למעלה להיות קרובים ליוצרנו, מה עשו, העיזו פניהם ובקעו תהומות ובקשו לעלות עד שגער בהן הקב"ה, שנאמר: (ישעיה מג, טז.) "הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה", (נחום א, ד.) "גוער בים ויבשהו", אמר להם הקב"ה הואיל ולכבודי עשיתן כל כך אין להן רשות למים העליונים לומר שירה עד שיטלו רשות מכם, שנאמר: (תהלים צג, ד.) "מקולות מים רבים אדירים משברי ים", ומה הם אומרים: "אדיר במקום ה'", ולא עוד אלא שעתידין אתם ליקרב על גבי המזבח במלח ונסוך המים.

מועד קטן ד-א

עניין: תוספת שביעית ויו"ט

מצפה איתן

תוס' ד"ה מה להלן בו' וכי ההוא שיעורא נמי יהא מודה רבן גמליאל דצריך להוסיף. הקשה צו"ת חמדת שלמה חלק או"ח דתיפוק להו דנלאו אי' שביעית לריך להוסיף בתחילתו משום דהוא יו"ט של ר"ה ואסור אפי' במלאכת תלוש וכ"ש בעבודת קרקע האסור בשביעית. ורנה לתרץ דאילו משום יו"ט מותר מה"ט כשהוא מלאכה שא"ל לגופה כגון דקעביד בארעא דחזריה אצל משום שביעית אסור. אך הניח חילוק זה צ"ע ואישתמיטתיה דהתוס' גופייהו כ"כ לקמן (דף יג) ובגיטין (דף מד) דגבי שביעית לא צעין מלאכת מחשבת ולא מפטר משום מלאכה שא"ל לגופה. ועוד נראה דמטעם זה ללא צעין בשביעית מלאכת מחשבת לא מפטר במקלקל דגבי שבת דפטור מקלקל הוא משום דלא הוי מלאכת מחשבת וכדמוכח בספ"ק דחגיגה (דף י') ולפ"ו משכחת לה לריך להוסיף איסור מלאכה משום שביעית ולא משום יו"ט כגון במקלקל דפטור משום יו"ט לכ"ע אצל משום מלאכה שא"ל לא משכחת למ"ד דמחייב נמי גבי שבת: [מצפה איתן]

מהרי"ל סי' לג

ומהר"א מווינא כתב בנימוקו ²¹ ויש שאין אוכלין ביום כדי שלא יוסיפו מחול על הקדש בהאי י"ט משום דיומא דדינא הוא, וכמדומה שכן הורה מהר"מ ג' ז"ל במגנצא ד'. ועל טעם זה ²² תמהתי דהא כבר קדשוהו בתפלה. ושמא על הכוס עיקר דהוא דאורייתא ²³.

שואל ומשיב מהדורה רביעאה חלק שלישי סי' קכה

ע"ד מה ששאל אם יש להוסיף צ"ה מחול על הקדש כמו ששאר יו"ט הנה לכאורה לא הציטתי נוקם ספק שלו דנ"ש ר"ה משאר יו"ט. וכאשר עיינתי בזה מלחתי צו"ת מהרי"ל סי' לג הוציא באחרונים וז"ל וכן ראיתי למהר"ש שמתיר לאכול צערב ר"ה מצעוד יום ומהר"א מווינא כחצ צנימוקו ויש שאין אוכלין ציום כדי שלא יוסיפו מחול על הקדש צהאי יו"ט משום דיומא דדינא הוא וכמדומה שכן הורה מהר"ם מומנענלא ועל טעם זה תמהתי דהא כבר קדשוהו בתפלה ושמא על הכוס עיקר דהוא דאורייתא עכ"ל מהרי"ל ומשמע דמורה עכ"פ דאין להוסיף מחול על הקדש משום דיומא דדינא הוא רק דקושייתו דהא כבר התפלל וכבר עשאי קודם בתפלה והנה

מועד קטן ד-ב
עניין: ט"ו בשבט

תשובות רבינו גרשום מאור הגולה סי' יד

וששאלתם צבור שבקשו לגזור תענית שני וחמישי ושני, ופגעו בו בתענית ראשון ט"ו לשבט, אם יש לחוש לר"ה ולדחות התענית או לא.

כך דעתי נוטה שהתענית נדחה לשבת הבאה ואין קובעים תעניות בו דלא מצינו תענית בר"ה כלל, ותנן^א ארבעה ראשי שנים הם וכיון דקתני להו בהדי הדדי דומיה דהדדי נינהו, ה"נ כיון דשאר לית בהו תעניות רביעי נמי ל"ל תענית ואע"ג דאינהו נמי עדיפי מיניה כיון דקתני להו בהדי הדדי להא מלתא אידמן להדדי, דאי^ב תימא לא בשאין זרזים א"א דלא למיעבד בה חדא, וכן אשכחן דילפינן מהדדי א"ר אסי^ג אר"י משום רבי נחוניא איש בקעה חוורתן עשר נסיעות^ד וערבה וניסוך המים הלכה למשה מסיני, ואמרי עלה, אמר רב אשי כי גמירי הלכתא דילדה שרי, דזקנה אסור^ה, בזמן שבית המקדש קיים, אבל בזמן שאין ביהמ"ק קיים לא, אלמא כיון דגמירי בהדי הדדי^ו ילפינן מהדדי, ושלום גרשון בר' יהודה מ"ה ז"ל.

בני יששכר מאמרי אב מאמר ד'

ג) **ואומר** לך את הנלענ"ד, דהנה בכ"ה באלול התחלת בריאת העולם^א, והתחלת בריאת העולם היה בכחינת תואר מלכות בכדי להקרא מלך כי אין מלך בלא עם^ב, והנה מלכות סוף מעשה במחשבה תחלה, וישראל עלו במחשבה תחלה^ג, (בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית^ד ורש"י בראשית א' א' אשר המה ימליכוהו והמה יתחננו ויתחברו למלך הכבוד ע"י התורה שנקראת ראשית), והנה אמרו רז"ל ארבעים יום קודם יצירת הוולד מכריזין ברקיע בת פלוני לפלוני [סוטה ב.] וכדוגמא הלזו ארבעים יום קודם כ"ה אלול הוא זמן שלפנינו ט"ו באב ישראל עלו במחשבה להתחתן במלך הכבוד, * על כן יום

ג) **ובן** הוא הענין בט"ו בשבט שעושינן אותו יום טוב והוא ראש השנה לאילנות [ר"ה ב.] (הנה הוא ג"כ ארבעים יום קודם כ"ה אדר), נרמז כי האדם עץ השדה [דברים כ יט], וכבר ידעת פלוגתת ר' אליעזר ור' יהושע [ר"ה י:] ר' אליעזר ס"ל בתשרי נברא העולם ור' יהושע ס"ל בניסן (ותרווייהו קשוט לדברי מרן האריז"ל [פרע"ח שער ר"ה פ"ד] זה במעשה וזה במחשבה), והנה אנן פסקינן כר' אליעזר

